

Herrarbetsvandringar

Dalarna var tidigt överbefolkat, från 1500-talet tvingades många av landskapets invånare söka sig bort på arbete. Man gick på herrarbetsvandringar till Stockholm och andra större städer – herrarbete kallades det eftersom man arbetade åt «herrar», det vill säga folk som kunde betala. Kring 1800-talets mitt kunde upp emot 4 500 personer delta i arbetsvandringarna, de allra flesta från övre Dalarna.

Man drog iväg kring 1 maj. Vandringen på cirka 40 mil tog omkring en vecka, ungefär lika många kvinnor som män deltog. Till slåttern måste man hem till Dalarna, men framåt hösten var det dags för en ny arbetsvandring. Många gick också en extra vända fram och tillbaka för ett husförhör, ett bröllop eller annan viktig händelse på hemorten.

Dalfolkets var uppskattad arbetskraft, flitiga och pålitliga arbetare. Männerna var ofta timmermän, snickare, vedsågare medan kvinnorna kunde arbeta som roddare, mursmäckor eller trädgårdskullor.

Visa hänsyn

Dalkarlsvägen har en varierad sträckning – leden går genom allt från storskog till odlade och bebyggda trakter. Det gäller att vi som vandrar visar hänsyn mot såväl människor, som djurliv och växtlighet efter vägen.

dalkarlsvagen.se

text: TINA WESTERLUND, JAN-OLOF MONTELLUS layout: FORMATA foto: JOHAN ÖRJAN, MORA BYGGELARBYV illustration: INGRID FRÖLICH karta © METRIA 2015 medgivande nr 2014/09981 tryckt STRÅLINS • 2015 tryckt med bidrag från DALARNAS FÖRMINNES OCH HEMBYGGSFÖRBUND

Väghistoria

Dalkarlsvägen var från början alla de stigar och vägar som dalfolket använde sig av på sina herrarbetsvandringar. Många av dem är idag utplånade – överbyggda eller igenvuxna, men mycket finns kvar och ingår i det som idag är den moderna Dalkarlsvägen.

Glöm inte kartan!

Dalkarlsvägen är mestadels väl skyltad, men genom tätorter saknas markeringar helt, även andra delar kan vara omarkerade.

En bra karta är *Lantmäteriets terrängkarta*:

- kartblad 639 Falun
- kartblad 629 Avesta
- kartblad 630 Sala (vid Folkärna)

följ oss på Facebook!

info@dalkarlsvagen.se

dalkarlsvagen.se

Sträckning • 35 km

- ▶ Vikarbyn/Fline (0 km)
- ▶ Hansbyn
- ▶ Kristinedal (3 km)
- ▶ Fiskarbo (6 km)
- ▶ Garpenberg (14 km)
- ▶ Hässhytan (16 km)
- ▶ Fransbo (18 km)
- ▶ Krommetsbo
- ▶ Åsgarn (23 km)
- ▶ Stigvägen
- ▶ Stora Dicka (31 km)
- ▶ Folkärna (35 km)

Dalkarlsvägen

DALFOLKETS HISTORISKA VANDRINGAR MELLAN DALARNA OCH STOCKHOLM

Sevärdheter

► **1. Fline bygdegård** ligger i Vikarbyn. Den invigdes 1982 och var då den första helt nyuppförda bygdegården i Sverige på 25 år.

- **2. Kristinedal.** Byn från 1800-talet med bostäder för arbetare vid Kloster. Nu är alla byggnader borta, men en miniatyrby visar hur det en gång såg ut.
- **3. Fiskarbo.** Här låg tidigare underofficersboställe för Livkompaniet vid Kungl. Dalregementet, inrättat 1698. Inga byggnader finns kvar idag.
- **4. Klöverns rå** utgör sockengränsen mellan Husby och Garpenberg. Stigen över Långbro mosse går över en övertorvad kavelbro.
- **5. Gruvsamhället Garpenberg** har anor från medeltiden och än idag bryts guld, silver, koppar, zink och bly i gruvan. Här finns ett gruvkapell, gruvmuseum och en kyrka från 1780-tal. Under kyrkan går en gruvgång som tillmakades 1747.
I Garpenberg finns också en hembydsgård.
- **6. Vid Hässhytan** vid Gruvsjön fanns en medeltida kopparhytta. Dalkarlsvägen går över en märklig bro av stenblock.
- **7. Vid Fransbo äng,** sydost om Garpenbergs herrgård, växer många sällsynta arter.
- **8. Åsgarn** har rester av en hytta från 1500-talet, nedlagd 1855. Våtmarkerna och lövskog gör att det finns ett rikt fågelliv i trakten. Här finns en bygdegård.
- **9. Stigvägen** är namnet på den ridstig som förband Mälardalen med Dalarna och Kopparberget i Falun.
- **10. Stora Dicka.** Gravfält från järnåldern.
- **11. Folkärna.** Kyrkan i nyklassicistisk stil invigdes 1853. Av den gamla kyrkan återstår bara tornet från 1400-talet, ett av de bäst bevarade medeltidstornen i Dalarna. Det är rikt dekorerat med tegelblinderingar och reliefer, varav en föreställer S:t Olof.
Erik Axel Karlfeldt föddes i Folkärna och här på kyrkogården finns hans grav.

Vägbeskrivning

 Övervägande delen av den här etappen är kuperad och går på stigar och grusvägar.
Sista biten fram till Folkärna är asfaltbelagd.

Skala 1:135 000 ■ 1 cm på kartan = 1 350 m

